

Agenda

Bezoekerscentrum De Wulp

Zaterdag 17 januari
Bosuilentocht. Vertrek 19.30 uur kerk Beek of parking De Luysen Bree-Beek. Einde 22.00 uur. Aanmelden (+32) 089 - 46 45 16 of (+32) 089 - 47 25 94. Nodig: goed schoeisel en zaklamp.

Zondag 18 januari
Bos- en duinenwandeling Reppel. Vertrek 14.00 uur kerk Reppel.

Zondag 7 maart
Eetfestijn Natuurpunt. Parochiezaal St-Huibrechts Lille. Aanvang: 11.30 en 17.00 uur. Kaarten verkrijgbaar in De Wulp.

NMC De IJzeren Man

Tot en met 30 januari

Expositie Bevers in Nederland (NMC).

Dinsdag 13 januari
Lezing over Peloponessos door Toon van den Eijnde. 20.00 uur NMC (Vrienden der Natuur).

Zondag 25 januari
Excursie De Peel. Vertrek 13.00 uur NS-parkeerterrein Weert, bij kruising Parallelweg/Driesveldlaan (IVN).

1 februari tot 30 april
Tentoonstelling Straatleven (NMC). Deze tentoonstelling laat zien welke planten en dieren er op straat leven.

Zondag 29 februari
Vijfde Weerter Snertwandeling. Vertrek 13.30 uur vanuit NMC na een kop koffie met Limburgse vlaai. Stevige schoenen en warme kleren aantrekken. Bij terugkomst staat er een bord snert klaar. Kosten € 6,- per persoon. Aanmelden: (+31) 0495 - 66 42 24.

Zondag 7 maart
Themaexcursie Vogels in De Grootte Peel. Vertrek 9.00 uur, NS-parkeerterrein Weert, bij kruising Parallelweg/Driesveldlaan (IVN).

Dinsdag 9 maart
Lezing Vogels kijken in Zuid-Limburg door Paul Wouters. 19.30 uur NMC (Vrienden der Natuur).

Zondag 28 maart
Themaexcursie 'Voorjaarsbloeiërs' naar Exloo. Vertrek 9.00 uur NS-parkeerterrein Weert, bij kruising Parallelweg/Driesveldlaan (IVN).

Vervolg van pagina 3

Het gaat om onder meer moeras-weegbree, zonnedauw, klokjes-gentiaan en snavelbies.

Behalve een ecologische verbetering is het herstel ook landschappelijk gezien een vooruitgang: het gevarieerde landschap keert terug. Het Klotven ligt nabij twee wandelroutes: de blauw- en roodgemarkeerde routes. Deze beginnen bij de werkschuur van Natuurmonumenten aan de Luikerweg, de weg van Valkenswaard naar Hasselt. Ga vlak voor de grensovergang, tegenover het BP-benzinestation, linksaf het zandpad op. Hier is parkeergelegenheid en staat een informatiepaneel met plattegrond. Bij het Klotven staat een informatiepaneel met uitleg over het herstel.

Nieuws per e-mail

Via e-mail op de hoogte blijven van de activiteiten van een van de bezoekerscentra? Stuur dan een mailtje met dit verzoek naar t.vandenberkmortel@natuurmonumenten.nl (NMC De IJzeren Man) en/of naar dewulp@skynet.be (De Wulp). U krijgt dan steeds alle persberichten van het betreffende bezoekerscentrum.

Openingstijden

Bezoekerscentrum De Wulp

Tussenstraat 10, B-3910 Neerpelt, België, telefoon (+32) 011 - 80 26 77, e-mail: dewulp@skynet.be, www.dewulp.tk
Iedere zaterdag en zondag open van 14.00 tot 18.00 uur. Voor groepen na afspraak van dinsdag tot en met vrijdag.

NMC De IJzeren Man

Geurtsvenweg 4, 6006 SN Weert, Nederland, telefoon (+31) 0495 - 52 48 93, e-mail: t.vandenberkmortel@natuurmonumenten.nl
In de zomertijd geopend van dinsdag tot en met zondag tussen 13.00 en 17.00 uur en in de wintertijd tussen 13.00 en 16.00 uur.

Aanbieding!

Vogels zijn overal, in uw tuin en in natuurgebieden. Daar broeden ze, paren ze en vliegen ze uit, zodat de cyclus zich weer herhaalt. Maar hoe heten nou die vogels? En hoe groot zijn ze? Wat is de spanwijdte? Deze en andere vragen worden allemaal beantwoord in deze complete vogelgids. Van 1 januari tot en met 31 maart 2004 krijgt u bij NMC De IJzeren Man en Bezoekerscentrum De Wulp een aantrekkelijke korting bij de aankoop van de Complete Gids Vogels van Nederland. Op vertoon van dit nummer van Wulpenvlucht betaalt u slechts € 18,- in plaats van € 19,95 (leden) of € 24,95 (niet-leden).

Colofon

Wulpenvlucht is een gezamenlijke kwartaaluitgave van Natuurpunt vzw en Vereniging Natuurmonumenten. Het wordt gratis verspreid onder geïnteresseerden. Voor een abonnement kunt u bellen naar (035) 655 99 11 (Nederland, Natuurmonumenten) of naar (011) 80 26 77 (België, Bezoekerscentrum De Wulp).

Redactie

Theo van den Berkmortel, Ghis Palmans, Nicoline van Tiggelen

Eindredactie + v.u.

Van Tiggelen Tekst & Communicatie, Oirschot

Opmaak

Ster design BNO, Eindhoven

Drukwerk

Drukkerij van Druenen, Eindhoven

*Nummer 16
januari
februari
maart 2004*

In dit nummer

*Pagina 2
Grazers in de winter*

Klotven hersteld

*Pagina 3
Een woordje met...
Thieu Wieërs*

*Pagina 4
Aanbieding*

E-mail

Agenda

natuurpunt

Redactieadres

Voor België:
Tussenstraat 10
3910 Neerpelt
Voor Nederland:
Postbus 10308
6000 GH Weert

Wulpenvlucht wordt gedrukt op minder milieubelastend papier.
Afgiftekantoor 3920 Lommel 1 P209049

Wulpenvlucht

Driemaandelijks nieuwsbrief over natuurgebieden van Natuurpunt en de Vereniging Natuurmonumenten rondom Bezoekerscentrum De Wulp.

Malpiebeemden: Kempische schatkamer

Elke acht jaar worden de 130 knotwilgen in drie fasen geknot.

Zo'n 85 ha bos en heide, gelegen tussen de Luikerweg en de Malpieheide, met de nodige afwisseling. Zo laat zich de Malpiebeemden zich het beste omschrijven. De Malpiebeemden zijn te vinden ten zuiden van Valkenswaard.

De Malpiebeemden zijn in 1999 door de Vereniging Natuurmonumenten in beheer genomen, vooruitlopend op een landelijke ruil met Staatsbosbeheer. Na een inventarisatie van poelen, rasters, landschappelijke beplantingen en historische gegevens werden de gecreosoteerde palen en hekken vervangen door milieuvriendelijke

materialen. Tevens werden de poelen en houtwallen beschermd tegen het grazende vee.

Genoeg variatie

De graslanden langs de Dommel worden afgewisseld door houtwallen, moeras en moerasbos. De Malpiebeemden liggen tussen de laaggelegen Dommel en de hoger gelegen Malpiebossen en natuurgebied De Malpie. Deze landschappelijke overgang verloopt zeer grillig. In het gebied leven ijsvogels en libellen, waaronder de weidebeekjufter en de bosbeekjufter. De samenstelling van de beekfauna wordt voor een belangrijk deel bepaald door de aanvoer van kalk-

rijk water, via het Kempisch Kanaal afkomstig van de Ardennen. Tijdens zomerse dagen zijn er ook veel vlinders waar te nemen. Voor amfibieën als de kleine watersalamander zijn 38 poelen aangelegd. Er ligt een vleermuizenkelder waar twee soorten huizen: de gewone grootoor en de franjestaart. Door het gevoerde maaibeheer in de natte graslanden worden steeds meer sprinkhaanrietzangers waargenomen. Langs de sloten zijn echte koekoeksbloem en moerasrolklaver te vinden. Enkele schrale graslandjes herbergen nog planten als biezeknoppen, blauwe zegge en draadrus.

Rode-Lijstsoorten

Tijdens de jaarlijkse broedvogelinventarisatie van een deel van de Malpiebeemden werden 56 broedvogels vastgesteld, waarvan er vier op de Rode Lijst staan: steenuil, patrijs, groene specht en de roodborsttapuit. Natuurmonumenten kiest ervoor om de uitheemse bomen, zoals douglassparren, langzaam aan te vervangen door inheemse soorten als berk en eik. Dit gaat niet ten koste van de aanwezige Rode-Lijstsoorten.

De Malpiebeemden zijn vrij toegankelijk op wegen en paden. Meer informatie over dit gebied:
Wout Antonis, boswachter, telefoon (+31) 040 - 206 83 31.

Verboden te voederen!

Oersterke grazers kunnen tegen een nachtvorstje

Vasten voor ruige Galloways.

Er was eens... een tijd dat natuurgebieden niet beheerd werden door mensen en de natuur voor zichzelf kon zorgen. Willen we echter een biotoop als heide behouden, dan moeten we ingrijpen. Doen we dit niet, dan zal alles uiteindelijk evolueren naar een bos. Niet dat er iets mis is met bossen, maar heidegebieden hebben een uitzonderlijke natuurwaarde en zijn zeldzame biotopen. Om de grote grazers van vroeger te vervangen, doen de terreinbeheerders nu een beroep op 'onderhoudsvriendelijke' grazers: Gallowayrunderen, Schotse hooglanders of IJslandse pony's.

Al deze grazers hebben één ding met elkaar gemeen: ze kunnen zich voor een heel groot deel handhaven zonder tussenkomst van de mens. Deze rassen zijn aangepast aan het leven onder natuurlijke omstandigheden. Zo krijgen ze in de winter een dikke vacht en kunnen ze hun jongen zonder hulp op de wereld helpen. Ondanks het feit dat deze dieren 'verwilderd' zijn, vallen ze onder de veterinaire wetgeving. Ze worden goed in de gaten gehouden om te voorkomen dat ze ziek worden of onnodig zouden lijden.

Vetlaag

Tijdens het voorjaar en in de zomermaanden doen ze zich

tegoed aan de overvloed van pijpenstrootjes en jonge opslag van bomen. In de winter lukt dat echter niet. De voedingswaarde van het pijpenstrootje is dan nul en de dieren trekken zich terug naar bossen en rijkere percelen (voormalige landbouwgronden) waar nog bochtige smele voorkomt. Dagelijks trekken de dieren naar de verschillende gronden op zoek naar voedsel. Zelfs bij sneeuwval weten de dieren deze plekken te vinden en schrapen ze de sneeuw weg om aan hun kostje te komen.

Natuurlijk wordt het moeilijker voor de dieren in de wintermaanden. In de zomer hebben ze zich lekker rond kunnen eten en hebben ze een vetlaag opgebouwd. Het spreekt voor zich dat die vetlaag in slechtere tijden aangesproken zal worden. Op zich is dit geen slechte

En toch komen ze niets te kort...

zaak: noem het maar hun vastenperiode waarbij het lichaam wordt gereinigd.

Niet zielig

Soms slaat de winter zó hard toe – bij te hevige sneeuwval of langdurige vorst – dat er geen voedsel meer beschikbaar is. De terreinbeheerders letten nauwgezet op de gezondheid en het welzijn van de dieren. Indien nodig krijgen de dieren hooi bijgevoerd. Wat absoluut fout is, is dat wandelaars broodresten meebrengen om die 'arme' dieren bij te voeren. Hierdoor komen de dieren in de waan dat iedereen mogelijk eten voor hen bij zich heeft en komen ze op het publiek af, wat zeker niet de bedoeling is. Bovendien wordt zo hun taak ontnomen: het verarmen van het gebied door gras te eten, ook al is dat weinig. Kortom... ook al ziet het er zielig uit, ze worden zeer goed verzorgd en komen echt niets te kort!

Voor meer informatie over deze grazers, kijk op: www.arknature.org/ark-kudde/ of www.wvim.nl/index.html (via Beheer doorklikken naar Begrazing).

Klotven door Natuurmonumenten hersteld

In september en oktober vorig jaar is het Klotven in het natuurgebied Plateaux ten zuiden van Valkenswaard hersteld. Het ven was bijna dichtgegroeid. Door het weghalen van de begroeiing en de bovenste grondlaag wil de beheerder, Vereniging Natuurmonumenten, het ven herstellen.

Het Klotven ligt op de grens tussen De Plateaux en landbouwgronden. Het was

de laatste jaren vrijwel opgedroogd, onder meer door de snelle afwatering voor de landbouw. In de winter stond er nog wel wat water, maar in de loop van het voorjaar viel het ven snel droog. Hierdoor was het Klotven dichtgegroeid met bomen, vooral wilgen, en struiken. De bijzondere planten in het gebied waren door het ontstane bos verdwenen. Natuurmonumenten wil met het herstel van het Klotven deze planten

weer een kans geven. Dat kan omdat in de grond het plantenzaad nog aanwezig is. Om ontkiemen mogelijk te maken is niet alleen de huidige begroeiing weggehaald maar ook, tot 20 centimeter diep, de bovenste grondlaag. Hierdoor komt het ven terug en krijgen de bijzondere planten ruimte om te ontkiemen.

Herstel van het prachtige Klotven.

Een woordje met... Thieu Wieërs

Thieu is een echt grensgeval. Hij woont niet alleen op de droge rand naast het natte Maasdal, maar ook vlakbij de grens tussen Nederland en

België. Zijn verre voorouders kwamen uit het Nederlandse Schinveld; hij heeft zich genesteld in Geistingen in de Belgische gemeente Kinrooi.

“De grens is maar een streep”

Wieërs: “Een landschap vertelt veel over het verleden”.

“Wieërs ... wij zijn zo nauwkeurig dat we niet alleen de puntjes op de i zetten, maar ook nog op de e”, zegt Thieu. “Maar eigenlijk komt het als je wijzer (vijver) op zijn Limburgs uitsprekt en de ij een ie wordt.” Namen en toponiemen zijn een deel van zijn grote passie: heemkunde. Het blijft niet bij het opsporen van historische feiten en het uitpluizen van stoffige dossiers, het werk in het terrein zelf is zeker zo belangrijk. Zo ontdekte hij het Stramprooierbroek pas zes jaar geleden tijdens zijn speurtocht naar

de grenspalen. “Bij het vastleggen van de grens tussen Nederland en België zijn er maar een paar plaatsen met problemen geweest. Kinrooi was daar één van. De andere twee waren Maastricht en Martelange. Het grensconflict is één grote koehandel geweest en wat eigenlijk een rechte streep had moeten zijn, is nu een kronkelende lijn tussen de moerassen en de dorpen heen”, zegt Thieu. “Het heeft tot 1843 geduurd vooraleer ze hieruit waren.” Dat jaartal bezorgde hem trouwens de enige keer straf in

zijn schoolloopbaan, toen hij de meester erop wees dat niet 1830, maar 1843 op de grenspalen stond.

Verloren

“Om iets terug te vinden van vroeger valt niet altijd mee”, stelt Thieu. “Er is veel verloren gegaan door de ruilverkavelingen en de ontgrinding. Vóór de ontgrinding was het altijd wat met de leemgrond: 's zomers te hard door de droogte en 's winters te nat, zodat zelfs de paardenkar vast kwam te zitten. Waren de boeren vroeger afhankelijk van de grillen van de natuur, nu maken ze zelf het weer. Het grondwaterpeil staat een stuk lager dan vroeger, maar de boeren pompen het beregeningswater zelf uit de Maas. Omdat het gevarieerde landschap in mijn eigen dorp helemaal verloren is, zoek ik het graag op in andere delen van de regio.” Regelmatig pakt hij dan ook de fiets, want dan kan hij gemakkelijk ergens afstappen. “Met de auto zie je niet zoveel en rijd je voorbij oude wegen of hoogteverschillen in het landschap, die toch zeer veel kunnen vertellen over het verleden van een streek”, zegt Thieu. “Mijn zoon verwijt me dat ik altijd langs hetzelfde fiets”, vervolgt hij, “maar ik krijg het nooit in één keer gezien. Als je op een bepaalde plaats terug komt, zie je telkens weer dingen waar je de vorige keer niet bij stilgestaan hebt. Bovendien kom ik graag op sommige plaatsen terug, is het niet voor de historische relicten, dan is het maar om de streekkeigen producten te proeven.”

Thieu wil graag Maan Verheijen, voorzitter van de 'groene' heemkundekring van Hunsel, aanwijzen voor het volgende interview.

Vervolg op pagina 4